

Art barroc

Codi: 100548

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500239 Història de l'Art	OB	2	2

Professor/a de contacte

Nom: Rafael Cornudella Carré

Correu electrònic: Rafael.Cornudella@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No n'hi ha. Tanmateix, és recomanable tenir algunes nocions d'anglès, francès i italià per poder consultar la bibliografia especialitzada.

Objectius

L'assignatura, de formació bàsica i de 6 ECTS, s'inclou dins la matèria "Història general de l'art modern" (24 ECTS).

L'objectiu fonamental de l'assignatura és el de proporcionar a l'estudiant algunes claus bàsiques per interpretar un cicle de l'art italià i europeu que generalment s'identifica amb la denominació de "Barroc", que emergeix a finals del segle XVI i es prolonga fins al segle XVIII. Al mateix temps, es pretén fomentar l'autonomia intel·lectual de l'alumne i particularment una actitud crítica davant de les fonts bibliogràfiques, que li permeti questionar, quan sigui necessari, els models interpretatius vigents.

Competències

- Analitzar amb esperit crític, a partir dels coneixements adquirits, l'obra d'art en les seves diferents facetes: valors formals, significat iconogràfic, tècniques i procediments artístics, procés d'elaboració i mecanismes de recepció.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Interpretar l'obra d'art en el context en el qual es va gestar i relacionar-la amb altres formes d'expressió cultural
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Reconèixer l'evolució de la imatge artística des de l'antiguitat fins a la cultura visual contemporània.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els creadors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
2. Analitzar els receptors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
3. Analitzar les idees artístiques sobre un fenomen artístic en un determinat context cultural.
4. Analitzar una imatge artística i situar-la en el seu context cultural.
5. Aplicar els coneixements iconogràfics a la lectura de la imatge artística
6. Definir i explicar amb precisió un objecte artístic amb el llenguatge propi de la crítica d'art.
7. Distingir les tècniques i el procés d'elaboració d'un objecte artístic
8. Estimular la creativitat i fomentar idees innovadores.
9. Examinar una imatge artística i distingir-ne els valors formals, iconogràfics i simbòlics.
10. Explicar els mecanismes de recepció d'una obra d'art.
11. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística
12. Reconstruir el panorama artístic d'un determinat context cultural
13. Relacionar una imatge artística amb altres fenòmens culturals de la seva època.
14. Saber exposar amb eficàcia els coneixements, oralment i per escrit.
15. Treballar en equip, respectant les opinions alienes i dissenyant estratègies de col·laboració.

Continguts

Tema 1 - Les arrels cinccentistes de la pintura barroca. Introducció: "Renaixement", "manierisme", "barroc", la qüestió de les categories històricoartístiques. Vers un clima d'opinió antimanierista: Dolce i la resposta polèmica a Vasari. La literatura artística de la Contrarreforma catòlica. La pluralitat dels corrents no manieristes a la Itàlia septentrional. El gran llegat de Venècia. De Venècia a la Llombardia. De Parma a Urbino (Correggio, Barocci). Florència i Roma.

Tema 2 - L'esclat de la pintura barroca. Els primers pintors barrocs i els seus seguidors. Annibale, Ludovico i Agostino Carracci. Caravaggio. El corrent bolonyès i bolonyeso-romà originat en els Carracci. El caravaggisme com a fenomen italià i europeu.

Tema 3 - Arquitectura, pintura i escultura del barroc plè. Urbanisme i arquitectura a Roma a finals del segle XVI i a inicis del segle XVII. Els grans protagonistes del barroc plè: Gian Lorenzo Bernini (escultura i arquitectura). Francesco Borromini (arquitectura). Pietro da Cortona (pintura i arquitectura). Tendències de la pintura barroca a Itàlia. Tendències de l'arquitectura barroca i tardobarroca a Itàlia.

Tema 4 - L'Europa septentrional (França, Flandes i Holanda). La pintura del segle XVII a Flandes i a Holanda. Rubens i la pintura flamenca. Rembrandt i altres pintors holandesos. Arquitectura i art del "Grand Siècle" a França. L'arquitectura. La pintura (Vouet, Poussin, Le Brun, etc).

Metodologia

Metodologia docent

Classes presencials a l'aula:

Desenvolupament del temari per part del professor

Comentari i discussió de textos; eventuais seminaris (en funció del nombre de matriculats)

Tutories

Orientació metodològica i bibliogràfica; assessorament en la realització dels treballs

Activitats supervisades (resolució de dubtes relacionats amb l'assignatura)

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes Magistral	40	1,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 15
Tipus: Supervisades			
Entrega d'un treball escrit sobre el tema triat	70	2,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 15
Tipus: Autònomes			
Entrega d'un treball escrit sobre el tema triat	40	1,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14

Avaluació

Evidència 1. Primera prova escrita (examen parcial), a partir del temari impartit: 30% de la qualificació final.

Evidència 2. Segona prova escrita (examen parcial), a partir del temari impartit: 30% de la qualificació final.

Evidència 3. Treball individual, 40% de la qualificació final.

Format de les evidències

Per aprovar l'assignatura és necessari que la suma de les qualificacions de les tres evidències sigui com a mínim un 5 (sobre 10). Si s'ha suspès alguna evidència caldrà presentar-se a la reavaluació.

Altres detalls sobre el format de les evidències es comunicaran a l'inici del curs amb suficient antelació.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Presentació d'un treball escrit individual	40	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
Primera prova escrita	30	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14
Segona prova escrita	30	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14

Bibliografia

Bibliografia orientativa

Obres generals i temàtiques

Wölfflin, Heinrich, *Renaissance und Barock*, München, 1888 [*Renacimiento y barroco*, Madrid, 1978]

Wölfflin, Heinrich, *Kunstgeschichtliche Grundbegriffe*, München, 1915 [*Conceptos fundamentales en la Historia del Arte*, Madrid, 1924]

Riegl, Alois, *Die Entstehung der barockkunst in Rom*, Wien, 1923 [*L'origine de l'art baroque à Rome*, Paris, 1993]

Mérot, Alain, *Généalogies du baroque*, Paris, 2007

Garriga, Joaquim (ed.), *Renacimiento en Europa* (Fuentes y documentos para la historia del arte, IV), Barcelona, 1983

Fernández Arenas, José; Bassegoda i Hugas, Bonaventura, *Barroco en Europa* (Fuentes y documentos para la historia del arte, V), Barcelona, 1983

Mâle, Emile, *L'art religieux après le Concile de Trente. Etude sur l'iconographie de la fin du XVIe siècle du XVIIe et du XVIIIe siècle. Italie, France, Espagne, Flandres*, Paris, 1932 [El arte religioso de la Contrarreforma. Estudios sobre la iconografía del final del siglo XVI y de los siglos XVII y XVIII, Madrid, 2001]

Tema 1

Roskill, Mark W., *Dolce's Aretino and Venetian Art Theory of the Cinquecento*, Toronto - Buffalo - London, 2000

Prodi, Paolo, *Ricerche sulla teorica delle arti figurative nella Riforma cattolica*, Bologna, 1962

Freedberg, S. J., *Painting in Italy 1500-1600* (The Pelican History of Art), Harmondsworth, 1971 [Pintura en Italia 1500-1600, Madrid, 1992]

Friedlaender, Walter, *Mannerism and anti-mannerism in Italian Painting*, New York, 1957 [Maniérisme et antimaniérisme dans la peinture italienne, Paris, 1991]

Bayer, Andrea (ed.), *Painters of Reality. The Legacy of Leonardo and Caravaggio in Lombardy* (catàleg de l'exposició, The Metropolitan Museum of Art), New Haven and London, 2004

Caroli, Flavio (ed.), *Il Cinquecento Lombardo. Da Leonardo a Caravaggio* (catàleg de l'exposició, Milano, Palazzo Reale), Milano, 2000

De Grazia, Diane (ed.), *Correggio and his Legacy* (catàleg de l'exposició, Washington, National Gallery of Art), Washington, 1984

Tema 2

Wittkower, Rudolf, *Art and Architecture in Italy 1600-1750* (The Pelican History of Art), Harmondsworth, 1958 [Arte y arquitectura en Italia, 1600-1750, Madrid, 1979]

Mahon, Denis, *Studies in Seicento Art and Theory*, London, 1947

Gregori, Mina; Schleier, Erich, *La pittura in Italia. Il Seicento*, 2 vols., Milano, 1988, 1989

Freedberg, S. J., *Circa 1600. A Revolution of Style in Italian Painting*, Cambridge, Mass., 1983

Posner, Donald, *Annibale Carracci. A Study in the Reform of Italian PAinting around 1590*, 2 vols., London, 1971

Boschloo, Anton W. A., *Annibale Carracci in Bologna. Visible Reality in Art after the Council of Trent*, The Hague, 1974

Dempsey, Charles, *Annibale Carracci and the Beginnings of Baroque Style*, Gluckstadt, 1977 (2a edició: Fiesole, 2000)

Benati, Daniele; Riccòmini, Eugenio (eds.), *Annibale Carracci* (catàleg de l'exposició, Bologna, Museo Civico Archeologico; Roma, DART Chiostro del Bramante), Milano, 2006

Ginzburg Carignani, Silvia, *Annibale Carracci a Roma. Gli affreschi di Palazzo Farnese*, Roma, 2000

Emiliani, Andrea (ed.), *Ludovico Carracci* (catàleg de l'exposició, Museo Civico Archeologico - Pinacoteca Nazionale), Bologna, 1993

Friedlaender, Walter, *Caravaggio Studies*, Princeton, 1955 [Estudios sobre Caravaggio, Madrid,

Hibbard, Howard, *Caravaggio*, Londres, 1983

Calvesi, Maurizio, *La Realtà del Caravaggio*, Torino, 1990

Bologna, Ferdinando, *L'incredulità del Caravaggio e l'esperienza delle 'cose naturali'*, Torino, 1992

Sgarbi, Vittorio et al (eds.), *Caravaggio e l'Europa. Il movimento caravaggesco internazionale da Caravaggio a Mattia Preti* (catàleg de l'exposició, Milano, Palazzo Reale; Viena, Lichtenstein Museum), Milano, 2005

Fried, Michael, *The moment of Caravaggio*, Princeton, N.J., 2010

Vodret, Rossella (ed.), *Roma al tempo di Caravaggio* (catàleg de l'exposició, Roma, Palazzo Venezia), Roma, 2012

Borea, Evelina; Gasparri, Carlo (eds.), *L'idea del Bello. Viaggio per Roma nel Seicento con Giovan Pietro Bellori* (catàleg de l'exposició, Roma, Palazzo delle Esposizioni), Roma, 2000

Tema 3

Wittkower, Rudolf, *Art and Architecture in Italy 1600-1750* (The Pelican History of Art), Harmondsworth, 1958 [*Arte y arquitectura en Italia, 1600-1750*, Madrid, 1979]

Gregori, Mina; Schleier, Erich, *La pittura in Italia. Il Seicento*, 2 vols., Milano, 1988, 1989

Norberg-Schulz, Christian, *Architettura Barocca*, Milano, 1971

Portoghesi, Paolo, *Roma barocca*, Roma, 1966

Magnuson, Torgil, *Rome in the Age of Bernini*, 2 vols., Stockholm, 1982-1986

Hibbard, Howard, *Bernini*, Harmondsworth, 1965 [*Bernini*, Madrid, 1982]

Wittkower, Rudolf, *Gian Lorenzo Bernini. The Sculptor of the Roman Baroque*, Oxford, 1955 [*Gian Lorenzo Bernini. El escultor del barroco romano*, Madrid, 1990]

Lavin, Irving, *Bernini and the Unity of the Visual Arts*, New York and London, 1980 [*Bernini e l'unità delle arti visive*, Roma, 1980]

Borsi, Franco, *Bernini architetto*, Milano, 1980

Bernardini, Maria Grazia; Fagiolo dell'Arco, Maurizio (eds.), *Gian Lorenzo Bernini. Regista del Barocco* (catàleg de l'exposició, Roma, Palazzo Venezia), Milano, 1999

Portoghesi, Paolo, *Francesco Borromini*, Milano, 1990 [Primera edició: Roma, 1967]

Blunt, Anthony, *Borromini*, Harmondsworth, 1979 [*Borromini*, Madrid, 1982]

Merz, Jörg Martin, *Pietro da Cortona and Roman Baroque Architecture*, New Haven - London, 2008

Briganti, Giuliano, *Pietro da Cortona o Della pittura barocca*, Firenze, 1982

Lo Bianco, Anna (ed.), *Pietro da Cortona, 1597-1669* (catàleg de l'exposició, Roma, Palazzo Venezia), Milano, 1997

Tema 4

Sutton, Peter C. (ed.), *The Age of Rubens* (catàleg de l'exposició, Boston, Museum of Fine Arts - Toledo Museum of Art), Boston, 1993

Ayala Mallory, Nina, *La pintura flamenca del siglo XVII*, Madrid, 1995

Alpers, Svetlana, *The Making of Rubens*, New Haven, 1995 [*La Creación de Rubens*, Madrid, 2001]

Jaffé, Michael, *Rubens and Italy*, Oxford, 1977 [*Rubens e l'Italia*, Roma, 1984]

Rosenberg, Jakob; Slive, Seymour; Ter Kuile, E. H., *Dutch Art and Architecture 1600-1800*, Harmondsworth, 1966 [*Arte y arquitectura en Holanda, 1600-1800*, Madrid, 1981]

Alpers, Svetlana, *The Art of Describing. Dutch Art of the Seventeenth Century*, Chicago, 1983 [*El arte de describir. El arte holandés en el siglo XVII*, Madrid, 1987]

Rosenberg, Jakob, *Rembrandt. Life and Work*, Oxford, 1964 [*Rembrandt. Vida y obra*, Madrid, 1987]

Boeck, Wilhelm, *Rembrandt*, Stuttgart, 1962 [*Rembrandt*, Barcelona, 1970]

Alpers, Svetlana, *Rembrandt's Enterprise. The Studio and the Market*, Chicago, 1988 [*El taller de Rembrandt. La libertad, la pintura y el dinero*, Madrid, 1992]

Blunt, Anthony, *Art and Architecture in France 1500-1700* (The Pelican History of Art), Harmondsworth, 1953 [*Arte y arquitectura en Francia, 1500-1600*, Madrid, 1977]

Thuillier, Jacques, *La peinture française. Le XVIIe siècle*, 2 vols., Genève, 1992

Mérot, Alain, *La peinture française au XVIIe siècle*, Milà, 1994

Thuillier, Jacques (ed.), *Vouet* (catàleg de l'exposició, Paris, Galeries nationales du Grand Palais), Paris, 1990

Blunt, Anthony, *Nicolas Poussin*, Washington, D.C., 1967

Rosenberg, Pierre; Prat, Louis-antoine, *Nicolas Poussin 1594-1665* (catàleg de l'exposició, Paris, Galeries du Grand Palais), Paris, 1994

Gady, Bénédicte ; Milovanovic, Nicolas (eds.), *Le Brun, le peintre du roi-Soleil* (catàleg de l'exposició, Louvre-Lens), Paris, 2016